

ПРОБЛЕМА ПЕРВИННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ В СУЧАСНОМУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОСТОРИ

У статті представлено аналітичний огляд наукових і науково-методичних праць з проблеми формування у молодших дошкільників позитивного ставлення до дошкільного закладу як вагомого показника їхньої соціалізованості. Розкрито вплив соціально-виховного середовища на процес соціального становлення особистості. Розглянута проблема міститься на перетині інтересів психології, теорії та методики виховання, соціальної педагогіки і потребує комплексного підходу для розроблення технології формування в малюків позитивного ставлення до дошкільного закладу як інституту соціалізації.

Ключові слова: первинна соціалізація, адаптація, виховання, молодші дошкільники.

Проблема успішної соціалізації особистості, починаючи від народження, належить до числа вічних, оскільки в кожному історичному періоді, стосовно конкретного суспільства, соціального оточення, в якому відбувається становлення цієї особистості, вона набуває специфічних рис. Названа проблема – в колі наукових інтересів багатьох наук: філософії, соціології, психології, педагогіки, соціальної педагогіки, кожна з яких вивчає різні її аспекти. Для психолого-педагогічних та соціально-педагогічних досліджень основні напрями наукових розвідок пов'язані з вивченням специфіки самого процесу соціалізації на різних вікових етапах, визначенням умов сприяння його успішному перебігу з урахуванням специфіки кожного віку та конкретної соціальної ситуації.

Відтак, теоретичне підґрунтя для успішного розв'язання завдань нашого дослідження, присвяченого формуванню у малюків позитивного ставлення до дошкільного закладу як вагомого показника й водночас чинника первинної соціалізованості, становлять наукові праці психологів (вони дають змогу окреслити процес становлення особистості в ранньому онтогенезі), соціальних педагогів (для врахування своєрідності різних соціальних інститутів як чинників соціалізації малюків) та педагогічні дослідження, в яких представлено сучасні теорії виховання дітей раннього і дошкільного віку.

Мета цієї статті полягає у представленні результатів аналітичного огляду наукових і науково-методичних праць, що слугують теоретичним підґрунтям для вивчення особливостей формування у дітей третього-четвертого років життя позитивного ставлення до дошкільного закладу.

Попередній аналіз наукових джерел з проблеми формування у молодших дошкільників позитивного ставлення до дошкільного закладу – важливого інституту соціалізації – переконливо засвідчив, що представниками різних наук накопичено значну теоретичну базу. Зокрема, проблема соціалізації особистості широко представлена працями соціологів (М. Бугле, Г. Гіддінгс, Г. Лебон, І. Кон, М. Лукашевич, С. Разуваєв, Г. Тард та інші), психологів (Л. Виготський, В. Кудрявцев, Д. Фельдштейн), соціальних педагогів (В. Абраменкова, Н. Голованова, І. Зверева, А. Капська, С. Курінна, Г. Лактіонова, А. Мудрик, С. Харченко та інші). Різні аспекти соціалізації індивіда та впливу соціального середовища на її перебіг висвітлюються у працях І. Беха, В. Зеньковського, Т. Кравченко, Л. Куликової, М. Лукашевича, І. Печенко, Б. Братуся. Особливий інтерес вони становлять у зв'язку з дослідженням сутності та особливостей соціального розвитку дитини в умовах сьогодення.

Наукові розвідки, присвячені ранньому й молодшому дошкільному віку, проводилися за такими напрямками: анатомо-фізіологічний (М. Безруких, О. Кочерга, В. Солькін, Д. Фарбер); психологічний (Л. Виготський, З. Гуріна, І. Дубровіна, Д. Ельконін, О. Запорожець, О. Кононко, М. Лісіна,); соціально-педагогічний (Т. Алексеєнко, Н. Гавриш, Л. Кальченко, К. Крутій, І. Макаренко, Ж. Петрочко). У наукових дослідженнях останніх років проблема становлення особистості на етапі раннього онтогенезу розглядається в різних аспектах у дисертаційних роботах З. Гуріної, М. Єлагіної, О. Зимоніної, О. Кононко, І. Макаренко, Р. Моїсеєнко, В. Паніної, О. Саприкіної, О. Смирнової та інших. Учені стверджують, що особистість дитини від народження формується одночасно і взаємопов'язано, в результаті чого розвиток становить собою не послідовність окремих, узгоджених між собою змін, а має цілісний, системний характер. Відтак, відхилення в одній сфері спричиняють зміни в інших. Саме тому надзвичайно

важливим є створення атмосфери, сприятливої для психофізичного, емоційного, соціально-морального розвитку малюка.

На думку учених, перші роки життя – це критично важливий період для соціального, інтелектуального та особистісного розвитку людини, пов'язаний із закладанням перших уявлень про самого себе, світ навколо, становленням самосвідомості, утворенням стійких форм міжособистісної взаємодії з оточуючими, засвоєнням моральних і соціальних норм.

Аналіз сучасних досліджень в галузі дошкільного дитинства (Л. Артемова, А. Богуш, З. Борисова, Н. Гавриш, І. Кіндрат, О. Кононко, С. Ладивір, В. Оржеховська, З. Плохій, Т. Поніманська, В. Постовий та інші) свідчить про інтенсивні пошуки вчених і практиків щодо оновлення змісту освіти й виховання дітей, реалізації особистісно орієнтованих виховних технологій, організаційно-педагогічних умов функціонування освітніх закладів різних типів і профілів, психолого-педагогічних умов оптимального розвитку дітей у сім'ї і дошкільних закладах. Результати наукових розвідок в аспекті виховного потенціалу родини і дошкільного закладу як основних інститутів соціалізації на ранніх етапах онтогенезу подано також у роботах О. Богінч, В. Котирло, М. Машовець, О. і Б. Нікітіних, М. Осоріної, Л. Островської, Т. Піроженко, О. Хартман та інших.

Отже, первинний аналіз наукової літератури засвідчив, що, незважаючи на достатню кількість психолого-педагогічних досліджень з питань розвитку-виховання-навчання дітей раннього та молодшого дошкільного віку, проблема позитивної адаптації малюків до дошкільного закладу як вагомого чинника їх соціалізації залишається мало вивченою і технологічно не розробленою. Це пояснює смисл нашого наукового пошуку: вивчити теоретичні основи означеної проблеми для обґрунтування технології сприяння позитивній адаптації малюків до нової соціальної ситуації в групі дошкільного закладу. Зосередимося передусім на психолого-педагогічному та методичному аспектах названої проблеми.

Як засвідчують праці науковців, одним із найважливіших завдань розвитку дітей на етапі переходу від раннього до дошкільного віку є формування самосвідомості – розуміння власного “Я”, усвідомлення себе як індивідуальності, а також як учасника соціальних відносин, який має підкорятися певним соціальним нормам. Досліджуючи психологічні

основи особистісного становлення дошкільника, О. Кононко вказує на важливість появи позиції “Я-у-Світі”, яка акумулює його життєвий досвід, характеризує ступінь орієнтованості в різних життєвих ситуаціях, синтезує ціннісні ставлення до предметного та людського світів, власного “Я” [7]. Становлення особистості малюка відбувається на загальному тлі його психофізіологічного зростання, тому особливий інтерес для нас становлять наукові праці і методичні доробки, присвячені характеристиці періоду первинної соціалізації малюків – переходу від раннього до молодшого дошкільного віку.

Унікальність цього періоду порівняно з подальшими віковими етапами становлення особистості полягає в тому, що він є своєрідним підґрунтям для загального розвитку дитини. Адже формуються не лише ті риси психіки, які взагалі характеризують поведінку дитини, її ставлення до довкілля, а й такі, що проєктуються на майбутнє і виявляються у важливих психологічних новоутвореннях. Науковці визначають низку особливостей означеного періоду. Насамперед, це інтенсивний темп як фізичного, так і нервово-психічного розвитку. На початок молодшого дошкільного віку малюк має володіти всіма основними рухами (ходінням, бігом, повзанням), мовленням, навчається діяти з предметами, набуває певної самостійності та намагається її відстоювати. Проте через вікову морфологічну та функціональну незрілість організму розвиток відбувається на несприятливому фоні (нерівномірність, лабільність розвитку).

Проте дитина залишається надзвичайно вразливою стосовно нервової системи, психіки, вищої нервової діяльності. Зберігається неврівноваженість основних нервових процесів, характерна для раннього періоду розвитку: процеси збудження превалюють над гальмуванням.

У молодшому дошкільному віці особливості дитини, як і раніше, значною мірою зумовлюються станом її здоров'я. Фізично повноцінні діти не тільки менше хворіють, але й краще розвинені психічно: при тривалому захворюванні малюки втрачають набуті вміння, мовленнєві і рухові навички. Незначні порушення стану здоров'я дитини впливають на її емоційну сферу (О. Богініч, М. Єфіменко, О. Кочерга, І. Макаренко та інші).

Отже, науковці і практики наголошують на необхідності забезпечити адекватний віковий гармонійний розвиток дитини через задоволення її провідних потреб, що полягають у пізнанні світу через практичні дії з предметами: у контактах, увазі, спілкування з близькими дорослими та однолітками, у фізичній активності.

Новоутворенням пізнавальної сфери є якісні зміни в характері сприймання, яке з акту реагування на предмет перетворюється на акт орієнтування у предметах і починає розвиватися як перцептивна діяльність.

Одночасно із засвоєнням готових способів дій спостерігається й самостійне набуття досвіду під час діяльності з предметами – індивідуальний досвід. Діти трьох років стають успішними в опануванні вміння співвідносити свої дії з діями дорослих та сприймати їх як зразок.

У предметній діяльності акцент поступово переміщується з процесу на результат, який стає регулятором дій дитини. На думку С. Новосьолової, предметна діяльність та її розвиток – це джерело, що дає початок розвитку інтелекту дитини, стає основою формування індивідуального соціального досвіду, адже малюк засвоює способи дій з предметами, способи спілкування з іншими людьми, оволодіває мовленням тощо. Всі ці форми людського, історичного досвіду становляться набуттям дитини під час спілкування з оточуючими. Одні форми поведінки привласнюються шляхом мимовільного наслідування, інші – в процесі спеціально організованого навчання, тобто довільно [11].

Мовленнєве спілкування є важливим новоутворенням цього періоду. Розвиток мовлення трирічки пов'язаний з розширенням кола його функцій: насаперед, налагодження взаємодії і взаємин з близькими дорослими й дітьми (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Гурковська, К. Крутій, Г. Лопатіна, Т. Науменко, О. Саприкіна та інші). Науковці наголошують, що дитина засвоює основну форму мовленнєвого спілкування – діалогічну. Вона намагається активно висловлюватися, ставити запитання й самостійно відповідати, звертатися до людей, які її оточують, з проханнями та пропозиціями. Основні новоутворення у змісті та структурі мовлення з'являються саме в процесі ініціативних висловлювань малюка. А тому у дитини має бути можливість вільно висловитися за власним бажанням.

Розвиток мовлення стає одним із чинників, що уможлиблює входження дитини в ширше соціальне оточення, приєднання до кола однолітків. Цьому сприяє також і виникнення феномену “Я сам”, що засвідчує поступове відділення дитини від дорослого, з яким, за влучним висловом. Д. Ельконіна, віддаляючись, вона встановлює глибші стосунки [4].

Дитина трьох років починає відчувати себе в певному сенсі людиною, незалежною від дорослого. Спостерігається суперечність: з одного боку – малюк ще залежить від допомоги та підтримки дорослого, з іншого – отримуючи її, він роздратовується, відстоює власні самостійні спроби. Саме так на цьому віковому етапі розвивається самостійність дитини, з'являється форма “Я сам” [11]. Отже, виникає тенденція до самостійної діяльності, дорослі вперше розкриваються, виступають як носії зразків дій і стосунків у навколишньому світі. Названі особливості розвитку на початку молодшого дошкільного віку мають виняткове значення для становлення дитини як особистості, формування її первинного соціального досвіду, ставлення до світу і самої себе.

Науковці підкреслюють роль соціального та культурного середовища, в якому перебуває дитина (С. Гессен). Зокрема, поділяючи соціальне середовище на близьке і віддалене на підставі інтенсивності контактів, сучасний дослідник І. Підласий наголошує, що дитина досягає вищого рівня розвитку там, де близьке й далеке оточення надає їй найбільш сприятливі для цього умови.

Цієї ж думки дотримується і О. Кононко, яка, зауважуючи про роль соціального оточення, що виступає вирішальним чинником становлення особистості дитини, особливу увагу приділяє сімейним відносинам, загальній емоційній атмосфері в родині, де виховується дитина. Як авторитет вона обирає теорію Жд. Г. Мід про три стадії соціалізації. На першій – імітації – діти копіюють поведінку дорослих, навіть не завжди розуміючи її. Тому надзвичайно відповідальним є цей перший період щодо створення середовища, гідного наслідування. На другій – стадії рольових ігор – діти, апробуючи в ігрових діях ролі дорослих, “приміряючи” їх на себе, вчаться надавати своїм думкам і діям того ж значення, що й дорослі, тобто інтуїтивно засвоюють певні соціальні норми. На завершальній, третій стадії – колективних ігор – діти вчаться враховувати

існування у світі, крім себе, інших людей, орієнтуватися на очікування окремих людей та навіть групи, намагаються відповідати тим очікуванням, якщо вони збігаються з позицією самої дитини [7]. Доведено, що ефективність виховання самостійності визначається тими умовами, які створені для розвитку дитини, для засвоєння нею загальнолюдського досвіду. Саме в родині малюк просто і природно пристосовується до життя, формується його особистість. Психологи і педагоги стверджують, що емоційний характер відносин з близькими дорослими, заснованих на любові, довірі, взаємній зацікавленості, – те головне, що визначає становлення вільної, компетентної, впевненої в собі, самостійної особистості (О. Кочерга, С. Ладивір, Т. Піроженко, О. Хартман).

Огляд науково-методичних праць, присвячених родині як основному інституту первинної соціалізації, засвічує, що ця проблема останнім часом регулярно висвітлюється на шпальтах педагогічної періодики. Червоною ниткою крізь всі публікації проходить думка про потребу цілеспрямованої роботи з формування у батьків педагогічної культури, застосування найефективніших способів дії, надання допомоги родині у створенні сприятливих для розвитку малюка умов.

Проте, незважаючи на унікальну роль родинного виховання і сім'ї як інституту соціалізації, науковці наголошують на неможливості тривалий час залишати незмінною ситуацію соціального виховання, стверджують, що сприятливі умови для усвідомлення малюком себе людиною, ознайомлення з нормами і правилами людської поведінки створюються саме в закладах суспільного виховання. Науковці підкреслюють важливість забезпечення наступності між сімейним і суспільним вихованням в поступовому розширенні соціального досвіду дитини, оволодінні нею повною мірою сімейними стосунками і нормами, засвоєнні елементів соціальної компетентності, головних законів людського гуртожитку, закладенні основ формування системи ставлень до себе, до людського та природного оточення (О. Кононко, К. Крутій, Т. Науменко, І. Макаренко, В. Паніна та інші). Цього можна досягти через створення таких умов у культурному середовищі країни, коли дитина почуває себе людиною, бажаним членом родини, жителем вулиці, міста, країни. Соціальне виховання має відкрити дитині світ, у який вона прийшла, визначити її шлях

через сімейну культуру до національної і спрямувати далі до загальнолюдської.

Огляд програмно-методичного забезпечення процесу входження дитини в соціальне середовище дошкільного закладу (програми розвитку і виховання дітей “Маляточко”, “Зернятко”, “Щасливе дитинство”, “Я у Світі”) засвідчує увагу до проблеми становлення особистості в ранньому онтогенезі, створення для цього сприятливих умов у сім’ї та громадських закладах, залучення батьків як активних учасників освітнього процесу, намагання забезпечити адекватний потребам дітей психолого-педагогічний супровід їхнього розвитку (Г. Беленька, О. Богініч, Т. Гурковська, А. Гончаренко, О. Кононко, К. Крутій, І. Макаренко, Т. Науменко, В. Рагозіна, О. Саприкіна).

Наприклад, Програма розвитку, навчання та виховання дітей раннього та переддошкільного віку “Маляточко” (Запоріжжя, 2009), яка є частиною програми “Дитина в дошкільні роки”, – це документ нового типу, орієнтований на цінності та інтереси дитини, врахування вікових можливостей, збереження субкультури, збагачення дитячого розвитку, забезпечення взаємозалежності всіх граней життя малюка.

Програма розвитку та виховання дитини раннього віку “Зернятко” (2014) ґрунтується на науковому доробку вітчизняних та зарубіжних психологів, медиків, педагогів. У ній представлено зміст освіти малюків в умовах сімейного та суспільного виховання, визначено умови, за яких розкривається та розвивається природний потенціал дитини раннього і молодшого дошкільного віку, здатність заявляти про власне “Я” та реалізувати його, виступати активним учасником життєдіяльності. Центральною ідеєю є становлення самостійної, компетентної особистості в ранньому онтогенезі та створення для цього сприятливих умов у родині та громадських закладах.

Остання за часом Програма розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” (2014) – програма нового стратегічного типу. У ній вміщено новий зміст дошкільної освіти, який передбачає гармонійний та різнобічний розвиток дошкільника, формування його особистості в умовах розвивального життєвого простору дошкільного навчального закладу, сприятливого для: закладання основ його компетентності, формування розумової, соціальної, емоційної зрілості, творчого ставлення до життя тощо. У Базовій програмі наголошено: основне призначення дорослого – допомогти дошкільнику жити власними силами, у злагоді з довкіллям й згоді із собою як активному

суб'єкту життєдіяльності; саме тому першою базовою якістю особистості названо самостійність. Перелічені програми орієнтовані на взаємодію родини і дошкільного закладу для забезпеченні психофізіологічного благополуччя дітей.

У зв'язку з переходом від однієї соціальної інституції до іншої актуалізується зміст категорії “адаптація” (в перекладі з латині означає “приспосовувати”, “улаштувати”, “приєднувати”). К. Рубчевський пропонує розглядати адаптацію як форму перебігу соціалізації у двох аспектах: соціальному і психологічному. Соціальний аспект явища адаптації демонструє вид і характер стосунків особистості із соціальним середовищем, коли у взаємодію вступають вимоги соціуму, з одного боку, і домагання й можливості суб'єкта задовольнити ці вимоги, з іншого (Ф. Баос, В. Малиновський та інші). Психологічний аспект адаптації передбачає єдність взаємовпливу середовища та особистості: середовище впливає на особистість, яка, відповідно до своєї внутрішньої природи, переробляє ці впливи, і особистість, своєю чергою, активно впливає на середовище [6].

Сучасні науковці експериментально доводять, що залучення дитини до соціального життя сприяє різнобічному розвитку особистості дошкільника (Л. Венгер, О. Кононко, В. Петровський, Т. Поніманська, Л. Парамонова та інші). Засвоюючи уявлення про соціум, дитина починає успішно орієнтуватися в навколишньому світі. Тому важливо постійно розширювати коло соціальних уявлень, забезпечувати активну позицію малюка в пізнанні.

Зважаючи на особливості розвитку психічних процесів в ранньому і молодшому дошкільному віці, науковці зазначають, що знання дитини про довкілля мають бути забарвлені почуттями, нести в собі потенціал, який породжує емоції. Тільки таке знання, вважає Т. Поніманська спонукатиме дитину до здійснення вчинків, дій, навчить регулювати поведінку й організовувати свою діяльність, яка є, незалежно від матеріалу і способів його використання, водночас умовою і засобом активного пізнання соціального світу.

Особливу увагу вчені приділяють спільній діяльності з однолітками і дорослими, яку розглядають як школу передавання соціального досвіду, формування особистісних якостей, що характеризують дитину як вищу, соціальну істоту

(Л. Божович, Л. Виготський, О. Кононко, Г. Костюк, О. Леонтьєв, М. Лісіна та інші).

Вагоме місце серед досліджень посідають праці І. Баєвої, Д. Іванова, В. Панова, В. Рубцова, В. Слободчикова, А. Тубельського, присвячені проектуванню освітнього середовища, учасники якого відчують захищеність і задоволення основних потреб. Науковці підкреслюють важливість організації безпечного середовища, діагностування негативних соціальних процесів, впливу освітнього середовища на формування емоційної стійкості дітей. Стан комфорту, безпеки і захищеності, позитивного світосприйняття й інтересу – це те, без чого неможлива ефективна освітня діяльність. Дитина, яка перебуває з тієї або іншої причини в дискомфортному стані, не може повноцінно долучитися до процесу навчання, а значить, освіта не досягне своєї мети. Ця теза є надзвичайно актуальною для нас, оскільки акцентує увагу на забезпеченні комфортного переходу малюка з однієї соціальної ситуації до іншої за максимального збереження його психофізичного здоров'я.

Отже, стислий огляд наукової та науково-методичної літератури як теоретичного підґрунтя вивчення складної і різнобічної проблеми соціальної адаптації малюка до дошкільного закладу засвідчив, що окреслена проблема міститься на перетині інтересів психології, теорії та методики виховання, соціальної педагогіки і потребує комплексного підходу для розроблення технології сприяння формуванню в малюків позитивного ставлення до дошкільного закладу як інституту соціалізації.

Література

1. Архипова С. Історіографічний аналіз концепції соціалізації особистості / С. Архипова, С. Муксмел // Імідж сучасного педагога (розвиток системи дошкільної освіти). 2006. – № 7. – С. 3–4.
2. Водолазська Т. В. Модель доброзичливого до дітей освітнього середовища / Т. В. Водолазська // Постметодика. – 2012. – № 5. – С. 13–17.
3. Гуріна З. В. Психолого-педагогічні умови становлення самостійності у дітей раннього віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. Наук : спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / З. В. Гуріна. – Київ, 2007. – 21 с.

4. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды. – М., 1989. – 560 с.
5. Карнаух Л. В. Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища / Л. В. Карнаух // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. – № 40. – С. 110–114.
6. Клочек Л. Проблема соціалізації особистості майбутнього вчителя / Л. Клочек // Імідж сучасного педагога (розвиток системи дошкільної освіти). – 2006. – № 7. – С. 5–7.
7. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника : дис. ... доктора психол. наук : 19.00.07 / Олена Леонтіївна Кононко ; Інститут психології ім. Г. Костюка АПН України. – К., 2001. – 21 с.
8. Малько А. О. Дошкільне соціальне виховання: культурологічний аспект / А. О. Малько // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. / відп. ред. Н. М. Кушнарєнко, проф., д-р пед. наук. – Х. : ХДАК, 2002 – Вип. 10. – С. 177–185.
9. Нечай С. П. Адаптація дітей-сиріт молодшого дошкільного віку до умов дитячого будинку засобами музично-театралізованої діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 “Дошкільна педагогіка” / С. П. Нечай. – Київ, 2001. – 16 с.
10. Новосьолова С. Л. Розвиваюче предметне середовище / С. Л. Новосьолова. – М. : МДО, 1995. – 174 с.
11. Паніна В. В. Виховання самостійності у дітей третього року життя в умовах дитячого будинку : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 / В. В. Паніна – Київ, 2013. – 254 с.
12. Струннікова Д. Пізнання соціальної дійсності як умова соціалізації особистості дошкільника / Дарина Струннікова // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2005. – Випуск 224. Педагогіка та психологія. – С. 169–176.

Н. А. Шкляр

**Проблема первичной социализации детей
младшего возраста в современном
научно-педагогическом пространстве**

Институт проблем воспитания Национальной академии педагогических наук Украины (9 ул. Берлинского, Киев, Украина)

В статье представлен аналитический обзор научно-методических трудов по проблеме формирования у младших дошкольников положительного отношения к дошкольному учреждению как весомого

показателя социализированности. Раскрыто влияние социальной воспитательной среды на процесс социального становления личности. Рассматриваемая проблема находится на пересечении интересов психологии, теории и методики воспитания, социальной педагогики и требует комплексного подхода для разработки технологии формирования у детей позитивного отношения к дошкольному учреждению как институту социализации.

Ключевые слова: первичная социализация, адаптация, воспитание, младшие дошкольники.

N. A. Shkliar

The Problem of Primary Socialization of Younger Children in Modern Scientific and Educational Space

The Institute of Problems on Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (9 Berlynskooho Str., Kyiv, Ukraine)

The article presents a brief analytical review of scientific and scientific-methodical works on the problem of formation in younger preschool children of positive attitude to the pre-school institution as an important indicator of their socialization. This review testifies the scientists' attention to the issues of personality formation in early ontogenesis, favorable conditions for that created in family and public institutions, parents' involvement as active participants of the educational process.

The impact of social environment on the social formation of the person is considered.

The problem under research is an object of interest for psychology, theory and methods of education, social pedagogics and require a new technology to be developed aimed at forming the preschool age child's positive attitude to the preschool educational establishment as an institution of socialization.

Keywords: primary socialization, adaptation, education, younger preschoolers.

References

1. Arkhshpova, S. & Muksmel, S. (2006). Istoriohrfachnyi analiz kontseptsii sotsializatsii osobystosti [Historiographical analysis of the conception of personality socialization]. *Imidzh suchasnoho pedahoha (rozvytok systemy doshkilnoi osvity)*, 7, 3-4.
2. Vodolazska T. V. (2012). Model dobrozchlyvoho do ditei osvitnoho seredovyshcha [A model of educational space friendly to the child]. *Postmetodyka*, 5, 13-17.
3. Hurina, Z. V. (2007). *Psykhologo-pedahohichni umovy stanovlennia samostiinosti u ditei rannioho viku* [Psychology-pedagogical conditions of formation of independence in children of early age]. (Candidate dissertation, Kyiv).

4. Elkonin, D. B. (1989). *Izbrannyye psikhologicheskiie trudy* [Selected psychological works]. Moscow.
5. Karnaukh, L. V. (2012). Osoblyvosti sotsializatsii ditei doshkilnoho viku v umovakh suchasnoho sotsialnoho seredovyscha [Peculiarities of preschool age children socialization in conditions of modern social environment]. *Psykhologo-pedahohichni problemy silskoi shkoly*, 40, 110-114.
6. Klochek, L. (2006). Problema sotsializatsii osobystosti maybutnioho vchytelia [The problem of a future teacher's socialization]. *Imidzh suchasnoho pedahoha (rozvytok systemy doshkilnoi osvity)*, 7, 5-7.
7. Kononko, O. L. (2001). *Psykhologichni osnovy osobystisnoho stanovlennia doshkilnyka* [Psychological basics of personality formation of the preschool child]. (Doctoral dissertation, Kyiv).
8. Malko, A. O. (2002). Doshkilne sotsialne vykhovannia: kulturolohichniy aspekt [Preschool social education: a cultural aspect]. In Kushnarenko, N. M. (Ed.), *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury: Issue 10* (pp. 177-185). Kharkiv: KhDAK.
9. Nechai, S. P. (2001). *Adaptatsiia ditei-syrit molodshoho doshkilnoho viku do umov dytiachoho budynku zasobamy muzychno-teatralizovanoi diyalnosti* [Adaptation of younger preschool age children-orphan to the conditions of a baby home by means of music-theatre activity]. (Dissertation abstract, Kyiv).
10. Novosiolova, S. L. (1995). *Rozvyvaiuche predmetne seredovyshe* [Developing objective environment]. Moscow: MDO.
11. Panina, V. V. (2013). *Vykhovannia samostiinosti u ditei tretioho roku zhyttia v umovakh dytiachoho budynku* [Education of independence in three age old children under conditions of a baby home]. (Candidate dissertation, Kyiv).
12. Strunnikova, D. (2005). Piznannia sotsialnoi diisnosti yak umova sotsializatsii osobystosti doshkilnyka [Cognition of social reality as a condition for the preschool child's socialization]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*, 224 *Pedahohika ta psykhohihiya*, 169-176.